

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 ja asetuksen (EU)/2021/0953 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta

Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 ja asetuksen (EU) 2021/92 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta, ICES:n neuvot lohen ja läntisen turskan osalta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 ja asetuksen (EU)/2021/0953 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta (E 98/2021 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 ja asetuksen (EU) 2021/92 muuttamisesta tiettyjen muilla vesillä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien osalta, ICES:n neuvot lohen ja läntisen turskan osalta (E 108/2021 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö
- ryhmäpäälikkö Ari Leskelä, Luonnonvarakeskus
- toiminnanjohtaja Vesa Karttunen, Kalatalouden Keskusliitto
- toimitusjohtaja Kim Jordas, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- ympäristöpäälikkö Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- toiminnanjohtaja Olli Saari, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- suojeluasiantuntija Matti Ovaska, WWF Suomi

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Tornio-Muoniojokiseura ry

Viitetiedot

Valiokunta on antanut ICES:n suositusta koskevasta kirjelmästä aikaisemmin lausunnon YmVL 16/2021 vp.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotukset

Kirjelmä E 98/2021 vp koskee komission 26.8.2021 antamaa ehdotusta Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2022. Ehdotus ei koske turskaa ja lohta, sillä näitä koskeva ICES:n neuvo on saatu vasta syyskuussa. (1)

Kirjelmä E 108/2021 vp koskee ICES:n 10.9.2021 ja 15.9.2021 antamaa neuvoa turskan ja lohen osalta. (2)

1. Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2022 (E 98/2021 vp)

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2022 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti. Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Pohjanlahden silakan TAC vuonna 2022

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta TAC:n vahvistamiseksi ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,271 (vaihteluväli 0,206—0,272) perusteella siten, että TAC olisi 111 345 tonnia (-5 %).

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotuksesta poiketen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,17 (vaihteluväli 0,12—0,21) perusteella siten, että TAC olisi 71 939 tonnia. EU TAC muodostuisi vähentämällä Venäjän osuus (9,5 %, 6 834 tonnia) ja ottamalla huomioon Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus (71 939—6 834 (Venäjän osuus) —3 448 (Riianlahdella pyydettyä pääaltaan silakka) + 696 (pääaltaalla pyydettyä Riianlahden silakka) = EU:n

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp

TAC 62 353 tonnia (- 36 %). Valtioneuvosto pyrkii siihen, että Itämeren jäsenvaltiot sitoutuisivat Suomen tavoin vahvistamaan kansallisen määräyksen vuodelle 2022, joka edellyttää lajittelemattomien silakka- ja kilohailisaaliiden kirjaamista kalastuspöytäkirjaan lajikohtaisten saaliiden kymmenen prosentin tarkkuusvaatimuksella saaliin kokonaismäärästä laskien (nk. MOT sääntö). Tämä edesauttaisi silakan ja kilohailin kalastuksessa esiintyvän ja ICES:n mainitseman väärinraportoinnin vähentämistä.

Riianlahden silakkakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta TAC:n vahvistamiseksi ICES:n neuvon ja Fmsy ylemmän vaihteluvälin (0,24—0,38) perusteella siten, että otetaan huomioon pääaltaan ja Riianlahden välinen vaellus.

Läntisen silakkakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta TAC:n vahvistamiseksi ICES:n neuvon perusteella sivusaaliita varten 788 tonniin tai vähäiseksi perustuen muihin tehokkaisiin kalastuksenrajoitustoimiin.

Kilohailin TAC

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotuksesta poiketen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja MSY-pistearvon 0,31 (vaihteluväli 0,22—0,41) perusteella siten, että TAC olisi 291 745 tonnia. TAC:n tasossa tulee ottaa huomioon Venäjän osuus (10,08 %) siten, että EU:n TAC olisi 262 337 tonnia (+ 18 %). Valtioneuvosto pyrkii siihen, että Itämeren jäsenvaltiot sitoutuisivat Suomen tavoin vahvistamaan kansallisen määräyksen vuodelle 2022, joka edellyttää lajittelemattomien silakka- ja kilohailisaaliiden kirjaamista kalastuspöytäkirjaan lajikohtaisten saaliiden kymmenen prosentin tarkkuusvaatimuksella saaliin kokonaismäärästä laskien (nk. MOT sääntö). Tämä edesauttaisi silakan ja kilohailin kalastuksessa ICES:n esille ottaman väärinraportoinnin vähentämistä.

Itäisen turskakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta ja ICES:n neuvoa siitä, että turskan kohdennetulle kalastukselle ei aseteta TAC:ia. Muussa kuin turskan kalastuksessa saatavalle turskan sivusaaliille olisi komission ehdotuksen mukaisesti vahvistettava 595 tonnin TAC.

Lisäksi Suomen kannalta on tärkeää, että jäsenvaltiot uudestaan sitoutuvat turskaa koskeviin kiintiövaihtoihin niin, että se ei muodostu pullonkaulalajiksi niille jäsenvaltioille, joiden turskakiintiöt ovat pienet. Turskan sivusaaliskiintiön kohdennettu käyttö osana tutkimuskalastusta olisi komission ehdotuksen mukaisesti sallittava, jotta turskakannan tilan kehitystä voidaan arvioida.

Meritaimen

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta siitä, että meritaimenen kalastus myös vuonna 2022 pidetään kiellettynä neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna.

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp

Punakampela

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotuksesta poiketen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon perusteella siten, että TAC olisi 11 082 tonnia. Valtioneuvosto kannattaa sitä, että jäsenvaltiot ottaisivat vuonna 2022 kampelakalojen troolauksessa käyttöön valikoivia troolipyydyksiä, joihin jää huomattavasti nykyistä vähemmän turskaa sivusaaliiksi. Ellei tämä ole mahdollista valtioneuvosto katsoo, että punakampelan TAC voidaan turskan sivusaaliiden pienentämiseksi vahvistaa ICES:n neuvoa pienemmäksi.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Valtioneuvosto on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia muutoksia komission ehdotukseen, jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

2. Ehdotus neuvoston asetukseksi kalastusmahdollisuuksista, ICES:n neuvot lohen ja läntisen turskan osalta (E 108/2021 vp)

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2022 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti. Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Valtioneuvosto kannattaa lohen sekakantakalastuksen kieltämistä Itämeren pääaltaalla osa-alueilla 22—28 ja 29S (leveyspiirin 59°30'N eteläpuolella). Tämä auttaisi vahvistamaan heikkoja Itämeren pääaltaan lohikantoja ja lisäisi Pohjanlahden lohijoista peräisin olevien lohien vaellusta Suomen ja Ruotsin rannikoille ja jokiin.

Valtioneuvosto kannattaa ICES:n neuvon mukaista ratkaisua rannikkokalastukselle siten, että lohisaalisosa-alueilla 29N, 30 ja 31 olisi ICES:n esittämä enintään 75 000 lohta. Tämän mukaisesti vuoden 2022 TAC kaupalliselle kalastukselle tulisi asettaa vuoden 2021 tasolle 94 496 loheksi, jolloin vuoden 2022 kaupallisen kalastuksen kansallisiksi hyödynnettävissä olevaksi kiintiöiksi ja saalismääräksi tulisi enintään noin 51 000 lohta koostuen ainoastaan Suomen (25,8 %) ja Ruotsin (28 %) kiintiöihin perustuvasta kalastuksesta osa-alueilla 29N, 30 ja 31. Valtioneuvosto kannattaa lisäksi lohenkalastuksen sallimista vain neljän merimailin sisäpuolella sekä kalastuskauden rajoittamista toukokuun alusta elokuun loppuun.

Suomen ja Ruotsin lisäksi muut jäsenvaltiot eivät voisi hyödyntää lohikiintiöitään, koska lohen kalastus olisi Itämeren pääaltaalla kokonaan kielletty. Lisäksi lohenkalastus on asetuksen 2019/1241 perusteella kielletty kesäkuun alusta syyskuun puoliväliin Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella neljän merimailin ulkopuolella perusviivoista mitattuna, eikä muiden jäsenvaltioiden ka-

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp

lastusaluksilla ole pääsyä 12 merimailin sisäpuolelle. Suomen aluevesille, eikä Ruotsin vesille neljän merimailin sisäpuolelle. Muiden jäsenvaltioiden kalastusalukset eivät siten pääsisi kalastamaan lohta ICES:n esittämälle alueelle (osa-alueet 29N, 30 ja 31).

Valtioneuvosto voi hyväksyä Itämeren pääaltaalla muiden lajien pyynnille välttämättömät lohen sivusaaliskiintiöt, jotka tulee asettaa mahdollisimman alhaiselle tasolle ja siten että heikkoihin lohikantoihin kuuluvia yksilöitä saadaan mahdollisimman vähän saaliiksi. Myös osa-alueilla 29N, 30 ja 31 tulisi sallia lohen sivusaaliit syyskuun ja huhtikuun välisenä aikana, kun lohenkalastus olisi kielletty, sekä neljän merimailin ulkopuolella. Sivusaaliskiintiöt ovat tarpeen lohisaaliiden purkamisvelvoitteesta johtuen, koska muiden lajien pyynnissä saadaan sivusaaliina satunnaisia lohia ja ne tulee purkaa maihin ja kirjata kiintiöihin.

ICES arvioi, että puolalaisten harjoittama laitton kalastus oli vuonna 2020 pysynyt avomerellä vähäisenä 200 lohen määränä, minkä arvioidaan olevan taimenen avomerikalastuskiellon seurausta. Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä kyseisen kiellon jatkamista.

Valtioneuvosto edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot edelleen valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatettaisiin. Valvonnalla tulee estää laittoman kalastuksen harjoittaminen ja jos sellaista todennetaan, se on viipymättä ja kokonaan eliminointava. Samalla tulee varmistaa, että kalastuksen valvontaan varattuja resursseja ja EU rahoitusta kohdennetaan riittävästi nimenomaisesti lohen ja taimenen kalastuksen valvontaan. Lisäksi valtioneuvosto kannattaa kaikkia mahdollisia toimia, joilla lohen laitonta kalastusta voidaan vähentää.

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että Itämerelle saadaan lohen monivuotinen suunnitelma. Lisäksi valtioneuvosto katsoo, että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Suomenlahden lohen TAC

ICES:n neuvon mukaan kalastuksen kokonaissaaliin merellä ei tulisi ylittää 11 800 lohta. Tästä määrästä tulisi vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien sekä vapautettujen alamittaisten (kuolleet) lohien määränä 1 298 lohta (11 %) ja arvioituna raportoimattomana saaliina 354 lohta (3 %) sekä Venäjän osuus (9,3 % 10 148 lohesta) 944 lohta. EU:n TAC olisi siten 9 204 lohta. Valtioneuvosto kannattaa Suomenlahden lohen TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon mukaisesti 9 204 loheksi.

Läntisen turskan TAC

Valtioneuvosto kannattaa läntisen turskan TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon perusteella vain sivusaaliiden tarpeita varten tai vähäiseksi perustuen muihin tehokkaisiin kalastuksenrajoitustoimiin.

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Valtioneuvosto on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia muutoksia komission epäviralliseen asiakirjaan sisältämiin ehdotuksiin, jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 28.5.2021 neuvonsa vuoden 2022 TAC:sta Itämeren kalakannoille lukuun ottamatta Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden sekä Suomenlahden lohta ja läntistä turskakantaa, joita koskevan neuvon se antoi läntisen turskan osalta 10.9.2021 ja lohen osalta 15.9.2021. Komissio antoi neuvon perusteella viimeksi mainittuja lukuun ottamatta ehdotuksensa Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2022 26.8.2021. Valiokunta on yhdistänyt kalastuskiintiöitä (E 98/2021 vp) sekä lohta ja läntistä turskaa (E 108/2021 vp) koskevien kirjelmien käsittelyyn.

Ympäristövaliokunta on 17.6.2021 antanut asiassa lausunnon (YmVL 16/2021 vp) ICES:n toukokuussa julkaistun neuvon perusteella muodostetusta valtioneuvoston kannasta. Valtioneuvoston kantaan yhtyen ja viitaten aikaisempaan lausuntoonsa valiokunta kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin näkökohtiin.

Valiokunta pitää erittäin hyvänä valtioneuvoston vakiintunutta kantaa tukea kalastusmahdollisuuksien vahvistamista lähtökohtaisesti ICES:n uusimman tieteellisen neuvon perusteella ja siten, että kalakantoja hyödynnetään niiden kestävää enimmäistuottoa koskevan tavoitteen ja monivuotisen suunnitelman perusteella. Eduskunnan informointi kaksivaiheisesti ensin ICES:n tieteellisen neuvon perusteella ja myöhemmin komission julkaistua ehdotuksensa varmistaa eduskunnalle parhaan mahdollisuuden asian ennakkolliseen käsittelyyn muutoin kireiden aikataulujen puitteissa.

Pohjanlahden, pääaltaan ja Suomenlahden silakkakannat

Pohjanlahden silakan tieteellinen tieto on saatu lopulta riittävälle tasolle, mikä mahdollistaa kiintiön asettamisen kestävä enimmäistuoton MSY:n mukaisesti. Kalakanta on vahva, joskin hyvin onnistuneen lisääntymisen ansiosta nuorta silakkaa on paljon ja tästä johtuva ravintokilpailu on todennäköisesti heikentänyt vanhempien silakoiden kuntoa. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin perusteltuna komission ehdotusta TAC:n vahvistamiseksi tasolle 111 345 tonnia (- 5 %).

Pääaltaan ja Suomenlahden silakan osalta kaikuutaustutkimuksissa silakkaa on havaittu olevan usean edeltävän vuoden tapaan hyvin runsaasti Suomen lähivesillä, mutta suuressa osassa muuta pääaltaan aluetta silakka on vähentynyt entisestään. Tilanne on kalastuksen säätelyn kannalta vaikea, kun Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden kattavan sääntelyalueen sisällä on alueita, joista toisilla silakkaa on hyvin runsaasti ja toisilla vähän. Valiokunta pitää perusteltuna valtioneuvos-

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp

ton kantaa TAC:n vahvistamisesta ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,17 perusteella siten, että TAC olisi 71 939 tonnia, komission ehdotuksesta poiketen. Lopullinen EU:n TAC olisi 62 353 tonnia (- 36 %), kun siitä vähennetään Venäjän osuus ja otetaan huomioon Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus. Pistearvon noudattamisen arvioidaan olevan linjassa Itämeren kalakantojen monivuotisen suunnitelman kanssa ja johtavan tavoiteltuun kutukannan merkittävään kasvuun, eikä ero komission ehdotukseen ole suuri.

Kilohaili ja itäinen turskakanta

Kilohailikanta on runsastunut, ja kanta mahdollistaa kalastuskiintiön kasvattamisen. ICES:n suosituksen mukaista viime vuosia suurempaa kiintiötä pidetään tarkoituksenmukaisena myös siksi, että Itämeren lohen M74-oireyhtymä yleistyy kilohailin erityisen runsaina esiintymisjaksoina. Pääaltaan silakan tavoin kilohailia on erityisen runsaasti Suomen lähivesillä, mutta vähemmän Itämeren pääaltaalla. Valiokunta korostaa tarvetta ehkäistä riittävällä kalastuksen valvonnalla Itämeren pääaltaalla tapahtuvaa silakan ja kilohailin väärinraportointia.

Itäisen turskakannan tila on edelleen heikko. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että turskan kohdennetulle kalastukselle ei aseteta TAC:ia. Muussa kuin turskan kalastuksessa saatavalle turskan sivusaaliille TAC:n vahvistaminen on tarpeen. Valiokunta toteaa, että kannan ydinalueilla eteläisellä Itämerellä pohjien hapettomuudesta johtuva ravinnonpuute sekä kasvanut loisten määrä rasittavat kantaa ja vaikeuttavat sen elpymistä. Tutkimus tukee myös käsitystä siitä, että kun turskilla on riittävästi ravintoa, ne kestävät paremmin myös esimerkiksi loisista johtuvaa räsytystä. Turskan ravintonaan käyttämiin kaloihin kohdistuvan kalastuspaineen vähentäminen edistäisi turskakannan elpymistä myös eteläisellä Itämerellä.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikannat

Valiokunta tukee voimakkaasti ICES:n suositusta lopettaa lohen sekakantakalastus pääaltaalla ja sallia kalastus rajatusti Pohjanlahdella ja Ahvenanmerellä. Suositus poikkeaa huomattavasti aikaisemmista, jolloin lohta on voitu kalastaa koko Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden merialueilta vahvistaen näin myös YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaista ns. kutuvaltioperiaatteen mukaista lähestymistapaa. Pääsääntöisesti pohjoisen Pohjanlahden luonnonlohikannat ovat vahvempia kuin eteläisen Pohjanlahden ja Itämeren pääaltaan luonnonlohikannat. Itämeren luonnonlohikannat ovat vahvistuneet asteittain, erityisesti vuodesta 2012 lähtien. Lohikantojen tilan parantumiseen tuo epävarmuutta jokiin nousseissa kutukaloissa havaituista terveysongelmista johtuva lisäkuolleisuus, jonka kehittymistä ei kyetä ennustamaan.

Valiokunta korostaa myös valtioneuvoston tavoin, että Itämeren pääaltaalla muiden lajien pyynnille välttämättömät lohen sivusaaliskiintiöt tulee asettaa mahdollisimman alhaiselle tasolle ja siten, että heikkoihin lohikantoihin kuuluvia yksilöitä saadaan mahdollisimman vähän saaliiksi. Sivusaaliskiintiöt ovat tarpeen lohisaaliiden purkamisvelvoitteen vuoksi, koska muiden lajien pyynnissä saadaan sivusaaliina satunnaisia lohia ja ne tulee purkaa maihin ja kirjata kiintiöihin. ICES arvioi laittoman kalastuksen pysyneen vähäisenä taimenen avomerikalastuskiellon ansiosista. Valiokunta korostaa kiellon jatkamisen tärkeyttä ja tehokkaan kalastusvalvonnan jatkamista laittoman kalastuksen ehkäisemiseksi.

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp

Valiokunta tukee voimakkaasti myös tavoitetta saada Itämerelle lohien monivuotinen suunnitelma. Kantakohtaiseen sääntelymalliin siirtyminen on heikkojen kantojen turvaamiseksi välttämätöntä, ja hoitosuunnitelman edistämiseksi tarvittaisiin uusia keinoja.

Suomenlahden lohikannat

ICES:n suositus Suomenlahden lohikantojen kokonaiskalastuskiintiöksi on 11 800 lohta eli suositus säilyy entisellä tasollaan. Tästä määrästä tulisi vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien sekä vapautettujen alamittaisten (kuolleet) lohien määrä ja arvioitu raportoimattoman saaliin sekä Venäjän osuus, jolloin EU:n TAC olisi 9 204 lohta. Valiokunta korostaa myös, että kalastus tulisi kohdistaa istutettuun loheen.

Muut toimet kalakantojen kestävyysparantamiseksi

Ympäristövaliokunta korostaa yleisesti, että toimet koko Itämeren tilan parantamiseksi ja hapetomien pohja-alueiden vähentämiseksi ovat tärkeitä, sillä ravintoverkot eivät ole tasapainossa. Ihmisen aiheuttamat muutokset elinympäristössä ja kalastuspaineesta johtuva ravinnonpuute ovat heikentäneet monen lajin sietokykyä, mikä voi vaikeuttaa merellisten luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä ja heikentää alueellisten suojelutoimien tehokkuutta.

Kantojen perustaminen uusiin tieteellisiin suosituksiin muodostaa ainoan kestävä pohjan kaupallisen kalastuksen sääntelyyn, vaikka siihenkin liittyy omat haasteensa. Esimerkiksi koska tietojen analysoimiseen ja mallintamiseen perustuvat tiedot saadaan usein pienellä viiveellä, voivat tämän ja varovaisuusperiaatteen perusteella asetettavat kiintiöt vaihdella vuosittain niin paljon, että se vaikeuttaa kalastusta käytännössä kestävämmän paljon. Valiokunta katsoo, että voimavaroja ICES:n tieteelliseen työhön tulee vahvistaa, jotta on mahdollista taata perusta kestäväle kalakantojen kestävä enimmäistuoton mukaiselle hyödyntämiselle ja vähentää näin epävarmuuksien vallitessa tarpeellista varovaisuusperiaatteen soveltamisen tarvetta.

Valiokunta korostaa tarvetta kehittää EU-sääntelyn ohella kansallisesti päätettäviä tehokkaita toimia lohikantojen suojaamiseksi. Tehokkaita teknisiä keinoja voivat olla esimerkiksi troolit, jotka estävät suurempien kalojen, kuten turskan ja lohien, joutumisen ei-toivotuksi sivusaaliiksi.

Olennaisen tärkeää on saada valmiiksi myös valmisteilla oleva hyljekannan hoitosuunnitelma sekä kehittää ja tukea vahinkoja ehkäiseviä tekniikoita, pyydyksiä ja käytänteitä. Valiokunta korostaa tarvetta tehostaa kokonaiskestävästi hyljevahinkojen ehkäisemistä ja korvaamista sekä kiintiöiden puitteissa tapahtuvaa hyljekannan säätelyä.

Valiokunta korostaa aikaisempiin lausuntoihinsa viitaten, että kalastusrajoitusten ohella keskeisiä kansallisia toimia ovat tärkeiden elinympäristöjen kunnostukset, vaellusreittien suojelu ja kunnostaminen vaellusesteiden poistamiseksi sekä painopisteen siirtäminen istutuksista kalojen luontaisen elinkierron vahvistamiseen ja pyynnin kohdistaminen evälekattuihin istutettuihin lohiin.

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 7.10.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juha Sipilä kesk
varapuheenjohtaja Tiina Elo vihr
jäsen Emma Kari vihr
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Hussein al-Taeed sd
jäsen Ari Torniainen kesk
varajäsen Sandra Bergqvist r
varajäsen Anneli Kiljunen sd
varajäsen Pirkka-Pekka Petelius vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Kokoomus pitää ympäristövaliokunnan tavoin erittäin hyvänä valtioneuvoston vakiintunutta kantaa tukea kalastusmahdollisuuksien vahvistamista lähtökohtaisesti ICES:n uusimman tieteellisen neuvon perusteella ja siten, että kalakantoja hyödynnetään niiden kestävästä enimmäistuottoa koskevan tavoitteen ja monivuotisen suunnitelman perusteella.

Valtioneuvoston selvityksessään esittämä kanta Itämeren kalastusmahdollisuuksista on siis aiheellinen ja perusteltu. Itämeren kaikki osat eivät ole samanlaisia, minkä vuoksi on tiukka maa-kohtainen sääntely paikoittain perusteltua. Esimerkiksi Itämeren pääaltaalla suojelutoimenpiteet ovat tarpeellisia vaelluskalakantojen heikon tilan vuoksi.

Valtioneuvoston kanta on pääpiirteissään kannatettava. Kokoomus kiinnittää huomiota kuitenkin seuraavaan yksityiskohtaan: "Suomi kannattaa lisäksi lohenkalastuksen sallimista vain neljän merimailin sisäpuolella sekä kalastuskauden rajoittamista toukokuun alusta elokuun loppuun." (Valtioneuvosto, MMM2021-00623, 2)

Asiantuntijakuulemisissa on noussut esiin epäselvyyttä siitä, sisältyykö ICES:n varsinaiseen tieteelliseen neuvoon ajatus siitä, että kaiken kalastuksen tulisi tapahtua enintään neljän merimailin päässä rannikosta. Esitetyssä muodossaan rajoitus rinnastaa vapaa-ajan kalastuksen ja ammattikalastuksen.

ICES:n 15.9. julkaistu tutkimusraportti (ICES Advice on fishing opportunities, catch, and effort Baltic Sea ecoregion) ei anna perusteita valtioneuvoston esittämälle lohenkalastuksen neljän peninkulman rajoitukselle Pohjanlahdella. ICES:n raportti sen sijaan tuo esille muun muassa sen seikan, että lohikannat Itämeren pääaltaalla, jolla merkittävät rajoitukset ovat tarpeellisia, ja Pohjanlahdella eivät sekoitu keskenään. Lohikantojen ollessa erillään, ei Itämeren pääaltaalle tarpeellisia rajoituksien soveltamiselle ole tarvetta Pohjanlahdella. Lisäksi on huomioitava, että ICES ei itsekään suosita yleisesti kovia rajoituksia kuin pahimman tapauksen skenaarioissa, vaan tyytyy maltillisempaan arvioon (ICES, Advice on fishing opportunities, catch, and effort Baltic Sea ecoregion, 7).

Kaupallinen kalastus noudattaa entuudestaan neljän merimailin rajoitusta, joten valtioneuvoston esitys käytännössä estäisi myös kestäväällä pohjalla olevaa lohen uistelua. Vapaa-ajan kalastuksen osuus kokonaissaaliista Pohjanlahdella on suomalaisten osalta arvioitu noin 1700 loheen, mikä on varsin pieni osuus ICES:n alueelle laskemasta 77 000 lohen kestävästä kokonaissaaliista. Vaarana on lisäksi, että rinnastus vahvistaisi vastakkainasettelua ammatti- ja vapaa-ajan kalastuksen välillä.

Muotoilu vaikuttaa olevan myös ristiriidassa hallitusohjelmaan kuuluvan Vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategian tavoitteiden kanssa. Vapaa-ajan kalastuksen kohtuuton rajoittaminen vaarantaa lukuisten vapaa-ajan kalastukseen suoraan ja epäsuorasti liittyvien kestävien elinkeinojen tulevaisuuden ja heikentää toiminnan kehittämismahdollisuuksia.

Valiokunnan lausunto YmVL 18/2021 vp
Eriävä mielipide

On laaja yksimielisyys siitä, että Itämeren pääaltaan, Pohjanlahden ja Suomenlahden lohenkalastuksen tulee olla vastuullista ja perustua uusimpiin tieteellisiin neuvoihin. Tämä on myös Kokoomuksen lähtökohta. Sen sijasta, että neljän merimailin rajoitus ulotetaan kestävään vapaa-ajankalastukseen, toimivampi tapa olisi kiintiöin rajoittaa saalismääriä. Kalastuksen on kohdistuttava suositusten ja tieteellisen neuvon mukaisesti.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 7.10.2021

Saara-Sofia Sirén kok
Kai Mykkänen kok